

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto Din 90—
za pol leta Din 45—

V upravi stane mesečno Din 7—

NOVICAS

Uredništvo in upravnništvo v Koparjevi ulici št. 6 — Telefon
uredništva št. 50 — Telefon
upravnništva št. 328

CENE PO POŠTI:

za četrt leta Din 22:50
za en mesec Din 7:50

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Posamezna številka stane 50 p

Dr. A. Gosar:

Celjska resolucija.

Celjska resolucija vodstva SLS je dala nasprotnim listom povod za razne komentarje in kombinacije, ki dokazujejo, kako malo in slabo razumevajo v nasprotnih taborih program in taktiko SLS. Pa tudi v lastnih strankinih vrstah je dovolj takih, ki smatrajo celjsko resolucijo bolj za več ali manj posrečen kompromis, kot pa za načelno dosledno izjavo, ki je v obstoječih razmerah samo naravna in nujna posledica programa ljudske stranke. Tako naziranje je zmotno in zato je potrebno, da poskusimo stvar razjasniti in razčistiti.

Družabno življenje je mnogovrstno in slikovito. Vendar so vse njegove panoge med seboj tako prepletene, da se nobena izmed njih ne da popolnoma izločiti iz njihove skupnosti. Vse socialni življenjski tvorci namreč dejansko nedeljivo enoto.

Program ljudske stranke mora zato obsegati popoln sestav vsega socialnega življenja kakor si ga ona zamišlja. Lahko se sicer deli v poseben kulturni, gospodarski, socialnopolitični in čisto politični del, toda v svoji celoti mora biti kljub temu popolnoma enega kova, biti mora prežet enega duha. Nemogoče je, da bi program resnično ljudske stranke v svojem kulturnem ali socialno-političnem delu zastopal splošne, ljudske koristi, v gospodarskem ali v političnem delu pa bi zagovarjal protisocialne ustanove kakršnegakoli družabnega reda. Program ljudske stranke mora biti v vseh svojih točkah odsev umsko in etično utemeljenih želja in teženj ljudstva, biti mora izraz narodnega stremjenja po samoohranitvi, razvoju in napredku.

Pri vprašanju republike ali monarhije gre, kakor znano, zato, kdo bodi vrhovni poglavar države, ali voljen predsednik ali deden monarh. To je vse. Ti dve gesli nam ne povesta ničesar o tem, kakšna bodi država, kako bodi vobče urejena, koliko pravic naj ima v njej ljudstvo, koliko njen poglavar. Še manj je seveda v izrazu republika ali monarhija zapopadeno, kakšno stališče naj zavzamemo napram danes večalimanj jasnemu razvoju, ki vodi k zares samoupravnemu urejanju vseh najrazličnejših panog socialnega življenja, tako da bo država, kakor jo danes poznamo in razumemo, polagoma izgubila dobršen del svojih sedanjih nalog in funkcij.

Jasno je torej, da ne more niti republikanstvo niti monarhizem dajati ljudski stranki njenega obilježja, da ne more biti nit eno niti drugo samo po sebi zanjo bistvene, načelne važnosti, marveč je to povsem drugovrstno, postransko vprašanje, katero je treba presojati predvsem le na podlagi dejanskih, konkretnih razmer.

Kolikor te po zaslugi naše le preveč monarhistično-demokratske vlade ljudem takorekoč vsiljujejo misel, da je monarhija

zlo, je republikansko gibanje, ki se pri nas poraja, povsem naraven pojav, ki ga mora ljudska stranka v polni meri upoštevati, ne da bi ji bilo treba radi tega kakorkoli svoj program spreminjati ali dopolnjevati.

Program ljudske stranke gre in mora iti mnogo dalj kot pa sega republika — pa naj bo še tako »demokratska«. Vezati ljudsko stranko na republikansko idejo bi se reklo zapirati pot razvoju, ki sili preko raznih lažidemokratskih državnih oblik k vse panoge socialnega življenja obsegajoči popolni samoupravi, kjer ne bo vladal »demos« (ljudstvo), ki je največkrat samo plašč, pod katerega se skrivajo vla-

dajoči izkoriščevalci naroda. Prava samouprava zahteva, da odloča vsakdo povsod tam in v toliki meri, kjer in kolikor gre za njegove upravičene koristi. Ne, ljudstvo naj vlada, zakaj to je preveč in prav radi tega v resnici — to je v praksi — premalo, marveč vsakdo naj pride do besede sicer samo tam, a tam zagotovo, kjer njega čelvelj žuli, kjer gre za njegove interese. To mora biti cilj ljudske stranke. Zato se lahko ona odloči za republiko ali monarhijo samo toliko, kolikor služi to temu njenemu glavnemu namenu. Komur to ni jasno, tisti tudi celjske resolucije ne bo mogel prav razumeti.

Katoliške redovnice izganjajo.

Križevci, 30. maja. (Izv.) Grško-katoliške sestre v Kucuri so bile nenadoma na odredbo velikega župana izgnane iz mesta, kjer so dolgo vrsto let poučevale mladino in odgnane v Križevce. Kakor znano, so bile šolske sestre iz tega mesta izgnane že pred dvema leti pod pretvezo, da so protidržavne. Vendar je bila takrat ure-

jena, kajti zastopnik prosvetnega ministrstva je po dolgi preiskavi mogel dognati, da je vsako sumničenje brez podlage in je samo podlo obrekovanje framazonških krogov. Sedanji ukrep velikega župana je v vseh krogih izzval veliko razburjenje, kajti šolske sestre so bile priljubljene celo pri nasprotnikih.

Nov vojaški upor.

Sarajevo, 30. maja. (Izv.) »Večernja Pošta« prinaša iz Bara poročilo svojega dopisnika, da se je en bataljon vojakov 29. pešpuka uprl. Vojaki so zahtevali, da se jih nemudoma odpošlje na izpolnjevanje vojaške službe v njihovo domovino. Vojakom so se pridružili tudi častniki. Po informacijah dopisnika upor ni političnega

niti plemensko-separatističnega značaja, temveč so se vojaki uprli predvsem zato, ker so dobivali zelo slabo hrano in bili tudi zelo slabo nastanjeni. Iz teh vzrokov so se jim pridružili tudi častniki. Vojaška oblast je odredila v tem zmislu takojšnjo preiskavo.

Pred sodišče!

Izjava g. Kamenaroviča na občnem zboru Jadranske banke je vzbudila splošno pozornost v celi javnosti. Proti Kamenaroviču so se oglasili prizadeti gospodje, ki v glavnem izjavljajo, da so vsi vložili obtožbe proti Kamenaroviču, dr. Žerjav pa je posebej še podal ovadbo po § 104 na državno pravdnitvo, in sicer ne le proti g. Kamenaroviču, marveč tudi proti listom, ki so Kamenarovičeva izvajanja prinesli.

Zadeva, za katero gre, je res potrebna razčiščenja. To razčiščenje more in mora prinesiti sodišče. Sicer se malo čudno bere, da g. minister Žerjav preganja tudi liste, ki so javno izgovorjene besede prinesli, in sicer preganja ne toliko po zasebni obtožbi, ampak po drž. pravdniku. G. Žerjav je storil tu napako. V tej zadevi bi moral on igrati vlogo zasebnika in ne ministra. Pa naj bo! Treba pa je, da se ne razčisti le zadeva s svinčen, katero je omenjal g. Kamenarovič. Zadeva je s socialnega in političnega stališča važna. Zato bodo morale biti razčiščene tudi razne druge politično-javne zadeve, ki so v zvezi s prizadetimi.

Poročajo nam, da bo prišla v to zadevo tudi akcija za centraliziranje socialnih delavskih institucij, ki se nameravajo izvesti. Prišlo bo na površje tudi vprašanje

neke tiskarne itd. Kaj se za temi namigavanji skriva, nam ni znano. Če se kaj skriva, mora na dan!

S tem bo javnost dobila zadoščenje in vero v pravno sigurnost v tej državi. Zato bi bilo želeli, da se procesi, ki so se sprožili, pospešijo in ne zavlačujejo! Naj pride na dan vse, kar ni bilo pravilno, naj si je s tem prizadet Peter ali Pavel. Kdorkoli pa bo podlegel, bo moral izvajati posledice, ki jih je dolžan izvajati vsak moralen človek.

Svinčena afera, najsibo sama na sebi še tako nečedna, bo morda vendar le nekaj doprinesla do ozdravljenja koruptnih razmer, ki jih je med našim ljudstvom uvedel bankokratstvo!

Stavka kovinarjev na Češkem.

Praga, 29. maja. (Izv.) V soboto se je pričelo glasovanje delavcev kovinarske stroke o tem, ali naj se stavka nadaljuje. Danes se je glasovanje nadaljevalo. Udeležba je bila ogromna, le nekaj tisoč delavcev se je vzdržalo glasovanja. Skupaj se je v 53 obratih izreklo nad 70 odstotkov delavcev za nadaljevanje stavke. Na podlagi tega izida glasovanja bo jutrišnja plenarna seja zaupnikov odločevala o nadaljnji taktiki delavstva.

Revolucija v Mehiki.

Pariz, 29. maja. (Izv.) Kakor poroča »Chicago Tribune« iz Washingtona, je v Mehiki pod vodstvom Feliksa Diaza zopet izbruhnila revolucija.

Amnestija.

Belgrad, 30. maja. (Izv.) Sinoči od 6. do 9. ure se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo samo o pomiloščenju raznih delinkventov, ki naj bi se ob priliki kraljeve poroke izvršili. Razpravljalo se je posebno o pomilostitvi političnih krivcev, med katerimi bi se morali pomilostiti tudi častniki iz znanega solunskega procesa in komunistični voditelji. Ministri so se temu odločno protivili in je zato verjetno, da ti ljudje ne bodo deležni milosti vladarja, ker se mu ne bodo niti priporočili. Pomiloščeni pa bodo vsi oni kmetje, ki so bili obsojeni radi prekršitve odredb glede sajenja tobaka, kuhanja žganja in sličnih.

Klečeplazniki.

Gorica, 28. maja.

Dosedanja poročila o sprejemu italijanske kraljeve dvojice so javnost precej iznenadila. Vsakemu se gotovo zdi čudno, odkod taka izprehema med goriškimi Slovenci. Nobenemu pa ni znano, da bi se goriškim Slovincem dale kake posebne koncesije, ki naj bi vzbudile med narodom navdušenje za najvišjega predstavitelja italijanske države. Nasprotno vemo, da je italijanska vlada neposredno pred kraljevim obiskom zadala Slovincem nov udarec s tem, da je izbacilo slovensčino in hrvaščino iz sodišč. Neposredno pred krajevim prihodom so bili goriški Slovenci v deputaciji pri generalnem civilnem podkomisarju v Gorici ter mu predložili svoje zahteve. Opozarjali so ga, da se ne more naše ljudstvo navduševati za kralja države, ki mu odreka vse pravice, katere je v prejšnjih časih imelo. Deputacija ni dosegla nobenega uspeha. Italijanske oblasti so odklonile željo, da bi se smele pri kraljevem sprejemu rabiti slovenske zastave. Dan pred prihodom kralja se je imel prirediti v Gorici tabor vojnih oškodovancev obeh narodnosti. Sploh je bilo ozračje neposredno pred kraljevim prihodom jako megleno in so oblasti še žugale, da se kraljev obisk Gorice opusti.

Ko je prinesla »Edinost« poziv k sprejemu kraljeve dvojice, je ta poziv padel med goriško ljudstvo kot bomba. Vsi goriški slovenski krogi so ta poziv obsojali, kakor obsojajo nadaljnja netočna poročila »Edinosti« o kraljevem sprejemu.

Res je, da se goriško ljudstvo sprejema po ogromni večini ni vdeležilo. V Gorico ni prišlo k sprejemu prostovoljno niti sto okoličanov. Uradno so se udeležili sprejema le oni, ki so bili v to primorani. Goriška slovenska šolska mladina se je na razne načine sprejema izognila, ker je bila

Tunel.

58

Roman. Spisal Bernhard Kellermann. — Poslovenil Peter Mlakar.

Vsi so se besno, kruto in škodoželjno odstranili od Maud in Edith in temna poblaznelost množic jih je tirala naprej; oni dve sta ležali dolgočasa v dežju sredi gruščevine in nihče se ni zmenil zanje.

Nato je prišla k njima mala dvanajstletna deklica, ki so ji bile rdeče nogavice zlezle na čevlje. Gledala je, kako so kamenjali »Macs wife«. Maud je poznala, ker je prejšnje leto več tednov ležala v bolnišnici.

Deklico je gnal priprosti človeški nagon. Stala je s svojimi rdečimi nogavicami ter si ni upala blizu. Dalje proč je stalo par žensk in moških, ki si tudi niso upali blizu. Slednjič je stopila deklica nekoliko bliže vsa blede od strahu ter slišala rahlo ječanje.

Presraščena je odskočila ter se nenadoma naglo spustila v tek.

Bolnišnica je stala kakor izumrla v sipajočem se dežju in deklica si ni upala pozvoniti. Šele ko je nekdo prišel k vratom, neka strežnica, je deklica stopila k omrežju ter dejala, kažoč proti postaji:

»Tam ležita!»

»Kdo leži tam?»

»Macs wife and his little girl! — Macova žena in njena mala punčka!»

Spodaj v rovih pa so v tem času še vedno tekli...

6.

Pri svojem prihodu v New York je Allan izvedel iz

Harrimanove brzojavke, da je Maud in Edith napadla drhal. Nič več. Harriman ni imel ne poguma ne krutosti, da bi bil Allanu povedal celo resnico: da je Maud mrtva in njegov otrok umira.

Ko se je lega nesrečnega dne zmračilo, je dospel Allan v avtomobilu iz New Yorka. Sam je vodil, kakor zmerom, če je vozil z izredno naglico.

Njegov voz je švignil proti postaji v peklenstem tempu skozi nepregledno množico žensk, tunelcev, častnikarjev in radovednežev, ki so bili razpeli dežnike. Vsakdo je poznal njegov težki prašnosivi voz in rahlanje njegovega hupala.

V trenutku je obkolila razburjena množica voz. »To je Mac!« so vpili. »To je on! Mac! Mac!»

Ali ko se je Allan dvignil, so vsi namah umolkli. Sijaj, ki je obdajal njegovo osebo, ta sijaj iz kariere, ženija, moči tudi zdaj ni obledel ter vzbujal v množici strah in spoštovanje. Da, nikoli se jim še ni zdel Mac tako tirajoč spoštovanje kakor to uro, ko ga je usoda zlomila. In vendar so si bili tam notri, ko so tekli v dimu na življenje in smrt, prisegli, da ga pobijejo, kjerkoli nalete nanj.

»S potil« je vpil Allan glasno. »Nesreča se je zgodila, to obžalujemo vsi skupaj! Rešili bomo, kolikor se rešiti dá.»

Zdaj so pa zašumeli glasovi od vseh strani. Bili so isti vzkliki, ki so jih bruhali že od jutraj. »Ti si kriv... tisoči so mrtvi... v mišnico si jih ujel...«

Allan je mirno obstal z nogo na stopalnici. Z nevoljnim, mrzlim pogledom je stal razburjenim glasovom nasproti, med tem ko se je njegov široki obraz po-

lemnil. Toda kot bi trenil — hoteč odpreli usta v odgovor — se je stresel. Neki klic je bil zadel njegovo uho, rogajoči se pobesneli krik ženske, in ta krik je zarezal njegovo srce, in drugih glasov ni nič več slišal. Samo ta klic mu je vedno in vedno neizprosno in strašno klepal v ušesu:

»Pobili so ti ženo in otroka!...«

Allan je vzrastlel, se vzpel, kakor bi hotel pogledati v daljo, glava se mu je na širokih ramah brezmočno okrenila, njegov temni orbaz je namah posinel in njegov zbrani pogled se raztopil v očeh ter preplašen vzplamtel. V vseh očeh okoli sebe je bral, da govori ta strašni glas resnico. Vse oči so mu vpile te pregrozno vest.

Allan je izgubil moč nad samim seboj. Bil je sin rudarja, delavec kakor vsi drugi, in njegov prvi občutek ni bila bolest, temveč besnost.

Polisnil je šoferja na stran ter pognal voz v skok, še preden je sedel za krnilo. Voz je udaril v sredo množice, ki se je kriče in preplašeno zgrnila v stran.

Potem so zrlji za njim, kako je švignil v deževnosivi mrak.

»Zdaj imal« so vpili rogajoči se glasovi vsekrižem. »Zdaj vé, kako to denel«

Posamezniki pa so zmajali z glavo in rekli: »To ni bilo prav — žensko, malega otroka...«

Pobesnela Italijanka pa je zasmehuje in vreščé vpila:

»Jaz sem vrgla prvo kamenje. Jaz! Jaz sem jo zadela na čelol! Da, crknili sta moralil«

(Dalo.)

predpisana italijanska kokarda. V vaseh ob cesti, kjer se je vozila kraljeva dvojica, se je napravilo, kar je bilo zaukazano, več pa ne. Italijanske zastave so par ur pred dohodom visokih gostov obesili oni, ki so bili v to primorani. Šolska mladina je pod vodstvom učiteljev stala ob cesti brez vsakih zastav ali znakov ter pozdravila z »živijo« klici. Ljudstvo, ki se je iz radovednosti zbralo ob cesti, je pa — molčalo. Sploh je bil sprejem uradno pripravljen in kot tak je tudi izgledal. Čut, ki ga je imelo te dneve goriško slovensko ljudstvo, je bil vse kaj drugega kot navdušenje. Ponovno so se ljudstvu zbudili spomini na one čase, ko mu je za par dni zasvetila zarja svobode. Zbudili so se mu spomini na one dneve ob polomu Avstrije, ko so Goričani bodisi še v begunstvu ali že doma slavili svobodo, na one dneve, ko so na državnih poslopih in na Gradu v Gorici in drugod plapolale slovenske zastave. Goriški Slovenci so videli onega kralja, ki so jim ga določili na konferencah tuji ljudje. Videli so kralja, napram kojemu morajo biti lojalni, a ne morejo biti prisrčni. Nehote se jim je ob tej priliki vzbudila želja pozdraviti v svoji sredi predstavnika države, kateri bi pripadali po lastni volji, predstavnik, ki bi razumel njih težnje in želje. Po odhodu kraljeve dvojice se je ljudstvo razšlo povešenih glav, z žalostjo v srcu, zdelo se je, da grede od pogreba.

Kakšni razlogi so dovedli tržaške kroge pri »Edinosti«, da pojejo slavošpeve in poročajo o dogodkih, ki se niso godili, nam Goričanom ni znano. Toliko pa je gotovo, da »Edinost« ni govorila in poročala v imeu ljudstva, da je naravnost briskirala mišljenje in čuvstvovanje slovenskih kmetov in delavcev. In to je obžalovanja vredno. Naši ljudje niso nikdar bili in nočejo biti klečeplazniki.

Evharistični kongres v Rimu.

Rim, 29. maja. (Izv.) Evharistični kongres je potekel v najlepšem redu in ob ogromni udeležbi vseh slojev. Dne 27. t. m. se je vršilo v cerkvi sv. Avgušтина generalno obhajilo krščanskih mater, v baziliki sv. Neže pa generalno obhajilo Marijinih hčera. Popoldne se je vršila v cerkvi apostolov plenarna seja kongresa, nato se je pa v baziliki Sv. Marije vršilo slovesno posvečenje ženske mladine Naši ljubi Gospej. Dne 28. maja je tržaški škof Bartolomasi imel v amfiteatru kolozeja slovesno sv. mašo za šolsko mladino, v baziliki sv. Klementa je bilo pa generalno sv. obhajilo za šolsko mladino. V cerkvi sv. Ignacija je bilo generalno sv. obhajilo za katoliška moška pevstva društva in za vdeležnike kongresa.

Popoldne se je vršila veličastna procesija z Najsvetejšim, katere se je vdeležilo nad 100.000 ljudi. Spreдай so korakale nepregledne vrste otrok, nato društva, duhovščina in redovništvo. V procesiji za Najsvetejšim so korakali tudi ministri, državni tajniki, tajniki in poslanci italijanske ljudske stranke. Procesija je trajala pet ur in se je sprevod vrnil na Piazza Giovanni še-le ob 9. uri zvečer. Vdeleženci so se prejeli blagoslov z Najsvetejšim, ki ga je s prijeli blagoslov z Najsvetejšim, ki ga je s papeške ložije podelil kardinal Pompili. Vtis kongresa je bil globok in veličasten.

Nov spor — nov davek.

Belgrad, 30. maja. (Izv.) Med ministrom dr. Kumanudijem in finančnim odborom je nastal spor zaradi povišanja zemljiškega davka, ki ga je finančni minister zahteval, odbor pa odbil. O tem sporu je demokratski klub že ponovno razpravljal. Dr. Kumanudi zahteva, da se to povišanje uredi že letos, ker nujno potrebuje kritja državnih izdatkov. Zdi se, da bo odbor na zahtevo finančnega ministra pristal.

Današnja predborza.

Zagreb, 30. maja. (Izv.) Pešta 35—35.50, Berlin 104, Italija 15.10, London 1285, Newyork ček 282—283, Praga 576—577, Dunaj 2.65, Curih 54.75.

Curih, 30. maja. (Izv.) Berlin 1.93, Holandsko 204, Newyork 523, London 23.28, Pariz 47.75, Italija 27.75, Praga 10.10, Budimpešta 0.65, Zagreb 1.90, Varšava 0.13, Dunaj 0.05125, avstr. krone 0.05375.

Dunaj, 30. maja. (Izv.) Pešta 13.90, Berlin 42, Italija 592, London 501, Newyork 11500, Praga 209, Curih 2165, Bukarešta 76, Zagreb 41.25, Varšava 386, Holandsko 4300.

Izdaja konzorcij »Novega Časa«.
Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Za pleskarska in ličarska dela
se najtopleje priporoča slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini
Tone Malgaj
pleskar in ličar :: Ljubljana :: Kolodvorska ulica 6.

Politični dogodki.

+ Es bot sich ihm die Gelegenheit... Včeraj je prispel — kakor posnemamo iz »Jutra« — v Ljubljano g. minister dr. Gregor Žerjav naročit državnemu pravdniku, da naj preganja ravnatelja Jadranske banke g. Kamenarovića in sodruga radi prestopka po § 104 s. k. z. Urednik »Jutra« je imel priliko vprašati g. ministra, kako je vendar s svinčeno afero in drugimi manipulacijami pri »Jadranski banki«. In gospod minister je odgovarjal precej na dolgo. Da je JDS dobila od tega zavoda precejšnje svote, se zdi g. ministru čisto naravno. Nam tudi. Saj neprestano pišemo, da drži JDS pokoncu samo bankokracija in judovski velekapital. In za nas je ta dokaz edini, ki se nam zdi politično v prvi vrsti važen. Žerjav, Kristan, Praprotnik, Kamenarović pridejo šele prav nazadnje.

+ Potres v JDS. Gospod minister na razpoložanju gospod Vekoslav Kukovec je blagovil v današnjem »Jutru« napisati uvodni članek, v katerem roti ljudi, da naj ohranijo edino državotvorno JDS in da naj zaupajo pravemu vodju jugoslovanske demokracije gospodu ministru dr. Gregorju Žerjavu. Za 1. junij je sklicana »važna« seja načelstva JDS, pri kateri je prisotnost vseh članov nujna. Iz dr. Žerjavovega »intervjuja« z urednikom »Jutra« pa je razvidno, da so si »Jutrovci« in »Narodovci« hudo v laseh. Pravijo, da gre za razcep JDS in za ustanovitev nove stranke. — Sedaj šele razumemo, kako nujno potrebna je dr. Kukovečeva akcija za »koncentracijo naprednih sil«. Ako se mu ta ne posreči v najkrajšem času, bodo liberalci snedli drug drugega tako, da pri prihodnjih volitvah ne bomo imeli koga točiti.

+ Nov aparat. Poleg glasovalnega aparata, ki se mu pravi po vsej krivici parlament, smo dobili v Belgradu nov aparat te baže. Vladni člani zakonodajnega odbora so imeli namreč posebno sejo, kjer so se pripravili o volivnem zakonu v oblastne skupščine. Ko se gospodje med sabo zedinijo, pride zakonski načrt pred zakonodajni odbor. Kdo za, kdo proti? In mirna Bosna! Sploh je čisto odveč opozicija. V Belgradu je vendar vlada in vladne stranke. Te so državnotvorne in »delavne«. Kar te sklenejo, to je, to tudi bo, čemu vendar debata? In vlada ter vladne stranke se ne zmotijo zlepa!

+ Vprašanje. »Parlament« bo zopet odgođen do 6. junija. Med odmorom bodo »delali« odbori in pododbori. Ali bodo sklepčni, ali ne, je še vprašanje. — Po 6. juniju se začno pasji dnevi in običajne unkanke, ki bodo trajale tja do jeseni. Na jesen pa bo radi dobre letine in povečane izvoza »postala« jugoslovanska valuta zdrava« — je povedal gospod minister za vode Pucej. In tako bo Jugoslavija rešena brez parlamenta, odborov in pododborov. Iz tega sledi, da te navlake v Jugoslaviji sploh ni potreba, zato se za božič lahko nadejamo vojaške diktature. Seveda, tako gootvo to ni. Pač pa vprašanje —

+ Razcep v češkoslovaški socialni demokraciji. 28. t. m. se je v Pragi vršila konferenca češkoslovaške socialistične levice, ki je sklenila, da se struja imenuje poslej Neodvisna socialistična delavska stranka Češkoslovaške. Nova stranka pristopi mednarodni delavski skupnosti socialističnih strank. Stranka bo temeljem razrednega boja delala za enotno mednarodno strokovno gibanje na Češkoslovaškem.

+ Tudi ameriški kapitalisti bi radi v Rusijo. Drž. tajnik Hughes je izjavil francoskemu poslaniku, da je Amerika pripravljena sodelovati v komisiji za gospodarsko preiskavanje Rusije, a le pod pogojem, da Rusija umakne spomenico, ki jo je 11. maja stavila v Genovi antanti.

+ Volitve na Ogrskem. Na Madžarskem imajo te dni volitve v državni zbor. Po dosedanjih poročilih je bilo izvoljenih 92 vladnih pristašev, opozicionalcev pa samo 16. Legitimist ni bil — vsaj po dosedanjih poročilih — nobeden izvoljen. Opozicija se pritožuje, da se je vlada posluževala vseh možgih sredstev, da se izvrše volitve v njen prid.

Dnevni dogodki.

— Položnice dobe v današnji številki vsi oni p. n. naročniki, ki nam dolgujejo naročnino za mesec maj. Opozarjamo vnovič, da se naročnina na časopis povsodi plačuje vnaprej in da v bodoče ne bomo mogli delati prav nobenih izjem.

— Lavantinska škofija postala samostojna. Lavantinska škofija, ki je bila od 12. stoletja podrejena solnograški nadškofiji, je po odloku sv. stolice sedaj postala samostojna. Mariborskega škofa bo poslej imenovala rimska stolica.

— Ravnatelj »Jadranske banke« gospod Kamenarović izjavlja v včerašnjem »Narodu«, da so izjave prizadetih gospodov po časopisih tendenčne in da obstoji pri svojih obdolžitvah. V ostalem pa je že na občem zboru »Jadranske banke« izjavil, da naj zadevo preišče sodišče.

— Dr. Gregor Žerjav je poslal »Narodu« pojasnilo k aferi »Jadranske banke«. »Narod« pojasnila ni priobčil. Iz tega dejstva se da sklepati marsikaj, celo razkol v JDS.

— Bitka kod Rakeka. Belgrajska »Pravda« poroča: »Kod Rakeka došlo je do bitke izmedju naših i italijanskih vojnika. Talijani je bilo 180, a naših 5 (!) vojnika — i Talijani su natjerani u bijeg (!). Naši su zarobili 3 ranca, 80 vojniških kapa, 7 čuturica, nešto hrane i municije.« — Treba bo zopet osnovati »gospodarsko komisijo«, nakar pride v Ljubljano gospod polkovnik Miodrag Vasić — — — In zgodilo se bo, da o »vojniškim kapama« niti v Ljubljani ne bo nič znanega, kaj šele v Belgradu!

— Služba pri poštah na dan kraljeve poroke. Po ministrskem ukazu št. 30.486 od 22. t. m. bodo na dan poroke Nj. V. kralja 1. junija pošte v vsej državi za občinstvo zaprte. Le odprava pošte ter telegraf-ska in telefonska služba se morajo vršiti normalno. Če se poroka preloži, velja ta odredba šele za novodoločeni dan poroke.

— Prijet defraudant. Na podlagi naloge policijskega ravnateljstva na Dunaju je bil dne 22. t. m. prijat v Celoveu kontrolor čekovnega urada v Zagrebu, Vojko Mikoli, katerega iščejo jugoslovanska oblastva zaradi goljufije v čekovnem uradu v Zagrebu. Mikoli je ponaredil čke v znesku 2,300.000 dinarjev, ki jih je nakazal na neko zasebno banko na Dunaju. Zaradi hitrega postopanja dunajske policije se je denar većinomoma rešil.

— Nezaposlenost v Avstriji narašča. Ob koncu minulega leta je bilo v Avstriji 25.000 ljudi brez dela in zaslužka. Njih število je pa naraslo letos na 90.000. Zaradi kupčijske in obrtne krize odslavljajo podjetniki delavce dan na dan. V kovinarski, mizarski, elektrotehniški, čevljarški in tekstilni obrti ima stagnacija za delavske sloje najhujše posledice. Marsikateri mladenič in mož mora s trebuhom za kruhom preko granice, ako se hoče pošteno preživiti. Posebno radi grede v dežele z dobro valuto, kakor: na Češkoslovaško ali pa celo v Ameriko, kdor zmore velike potovalne stroške.

— Gibanje Schulfereina. Schulfereina nova majska zbirka na Štajerskem je dosegla 23. t. m. 7,306.000 kron.

Ljubljanski dogodki.

Ij Organizacija javnih nameščencev — somišljenikov SLS, ima danes odborovo sejo ob pol 9. uri zvečer, Stari trg št. 2, I. Dnevni red je isti kakor v soboto za nameš-ravano sejo. Prosim, da se seje vsi člani odbora in odseka za službeno pragmatiko udeleže. — Predsednik.

Ij Umrla je v Komendi pri Kamniku znana ljubljanska dijaška gospodinja Marija Kunstelj v visoki starosti 78 let. Pokojnica je nad 50 let gospodinjila dijakom v Kapiteljski ulici št. 11 v Ljubljani in v dela postati gospode in dostojanstvenike mnogo mož, ki so kot dijaki stanovali pri njej. Med temi sta bila tudi tržaški škof dr. Karlin in nedavno umrli župnik Šlibar. N. p. v m.!

Ij Obupni klici vpokojencev tobačne tovarne. Draginja je dosegla svoj vrhunec in v tej draginji živimo vpokojenci tobačne tovarne pozabljeni, raztrgani in lačni. Usojamo si vprašati tem potom finančno delegacijo v Ljubljani, kateri je dobro znano, da je tobačna tovarna delala in še dela državi velikanske dobičke, zakaj puste nas stare, izčrpane vpokojence, kateri si ne moremo prislužiti ničesar, brez vse pomoči? Kako naj živimo s temi krajcarji, kateri so nam odmerjeni? Zakaj se tako slabo skrbijo za nas na stara leta, kateri smo pustili vse svoje moči pri delu v državnem podjetju. Kje ste naši zastopniki, ali morete gledati vse to, da nas tako trpinčijo? Zganite se, izposlušajte nam, da se nam naj nemudoma nakaže primerna vsota za preživljanje. Vse prošnje in spomenice, katere so se pošiljale na razna mesta, so ostale do sedaj brezuspešne. Pričakujemo, da ta klic ne bo in ne sme ostati klic vpijočega v puščavi! — Prizadeti vpokojenci.

Ij Na naslov okrajne bolniške blagajne. Prejeli smo: Pretekli teden je zbolela neka gospodična in šla je k zdravniku g. dr. K., da bi ji pomagal. A on je dotično osebo spoznal za zdravo. Nato je dotična oseba šla k privatnemu zdravniku, kateri je konstatiral angino in jo opozoril na možnost pljučnice. Sedaj dotična gospodična leži in je nesposobna za delo. — Sedaj pa vprašamo okrajno bolniško blagajno: zakaj plačujemo toliko vsak mesec, ako se moramo v slučaju bolezni posluževati izvenblagajniških zdravnikov? Ako pa je človek spoznan za bolnega, pa dobi nekaj sladke vode, katera menda ozdravi vsako bolezen. Kako pa pridemo člani do tega, da plačujemo, a ko je kdo bolan, si mora iskati privatnega zddavnika, sam plačati zdravlila in poleg tega ne dobi niti fiekca, ko bi najbolj potreboval, ker noben gospodar ne plača dotičnega, ki leži doma bolan, a bolniška blagajna se ne ozira na določila drugih zdravnikov, razen svojih, kateri imajo menda predpisane paragrafe glede bolezni kakor tudi glede zdravlil. Pri uradniški bolniški blagajni plačujejo člani manjše prispevke, a imajo večje ugodnosti, to je zdravnika po izberi, zdravlila, katera so za dotično bolezen, podpore in koncem konca še zdravilišča. A pri delavcu se mora sparat in imeti mora vse najcenejše. Ali zato plačujemo, da bo naš denar šel potom centralizacije v Belgrad? Naši prispevki so visoki tako, da lahko zahtevamo iste ugodnosti, kot so bile nekdanj, ko je bolnik imel zdravnika po svojem zaupanju. Zato zahtevamo, da se naredi red in da bo član v slučaju bolezni res zdravniško preiskan in zdravniško zdravljen. — Več članov.

d Šentpeterski Orel v Ljubljani ima danes točno ob 8. uri zvečer fantovski večer. Po istem odborova seja. Ker je razprava važna in nujna, pridite vsi! — Predsednik.

Jadranska banka - Beograd.

Delniška glavica: Din 30,000.000—. Rezerva: Din 15,000.000—.

Podružnice:

Celje, Cavitai, Dabrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb.

Naslov za brzojave: Jadranska.

Afilirani zavod:

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortland Street

New York City